

ТІЛ ҮЙРЕТУДЕГІ ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕР

This article analyzes modern methodology of Kazak language in auditoria with speakers the new directions on training. Key words: thinking, pedagogy, competence, consciousness, textbook theory.

Мемлекеттік тілдің даму бағыты мен болашақтағы бағдары жыл сайын қарқынды өсіп, жалпыхалықтық тілге айналууда. Бұл талдаулар Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа арнаған Жолдауында да назардан тыс қалған емес: Үкімет «Тілдердің үш тұғырлылығы» мәдени жобасын іске асыруды жеделдетуі тиіс. Бүкіл қоғамымызды топтастырып отырған мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілін оқытудың сапасын арттыру қажеттігіне ерекше назар аударғым келеді. Қазақ тілінің мемлекеттік қызметте де, өндірісте де, ғылымда да, білім беруде өз дәрежесінде қолданылуына жағдай жасау керек. Елбасымыз айтқандай, бұл міндеттер Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілді дамыту саясаты мен ЖОО-лардың оқу бағдарламасында іске асырылып келеді.

Әдіскер, тілші-ғалым А. Байтұрсынұлы өз еңбегінде: «Жалпы әліп-би үйретудің өзінде толып жатқан әдіс бар. Әдіс – керекшіліктен шығатын нәрсе. Әдістің жақсы-жаман болмағы жұмсалатын орнының керек қылуына қарай» деген болатын. Жалпы тәуелсіздік алған кезеңнен бастап қазақ тілін екінші ана тілі ретінде оқытуда көптеген соны жетістіктер болып, А. Алдашева, К. Күзекова, Қ. Қадашева, З. Ерназарова сынды ғалымдарымыз өз еңбектерінде талдаулар жасап, ортақ әдіс-тәсілдермен бөлісіп, бүгінгі ізденістер жалғасуда.

Тілді оқытудың екі негізгі мәселесі бар: грамматиканы тиімді жеткізу және әдістемелік тұрғыдан үйлесімді және қызықты тапсырмаларды ойлап табу. Тіл үйретудегі тәжірибелерге сүйенсек, білім алушыларды қазақша сөйлету мақсатында мынадай құзіреттіліктер бар екен:

1) *Тілдік-лингвистикалық құзіреттілік.* Тілдік-лингвистикалық құзіреттілік қазақ әдеби тілінің нормаларымен және олардың жазба, ауызекі сөйлеудегі сақталуына үйретеді. Ал, лингвистикалық құзірет – қазақ тілінің жүйелік-құрылымдық болмысы туралы берілетін білім арқылы қалыптасады.

2) *Коммуникативтік құзіреттілік* қазақша сөйлеу ерекшеліктері, түрлері, қазақша айтылым, тыңдалым, оқылым, жазылымдағы білік-дағдыларын дамыту негізінде қалыптасады. Тіл үйренушілердің ұлттық сөйлеу мәері мен қазақ халқының сөйлеу мәнеріне жақын келетін ортақ ерекшеліктер сараланып, мұны комунникативтік құзіреттілікті қалыптастыруда қолдануға болады.

3) *Мәдениеттаным құзіреттілігі* қазақ тілі және осы тілде таңбаланған қазақ халқының материалдық және рухани мәдениеті туралы білімді меңгерту арқылы қалыптасып, дамиды.

Бұл талдаулардан байқағанымыз, егер тіл үйренушіге грамматиканы ғана үйретер болсақ, сөйлесім әрекеті шетте қалады, алайда грамматикасыз сөйлеу әрекетінің де болмайтындығы назарда ұсталады.

Оқу үдерісінде мынадай негізгі инновациялық технологиялар белгіленген:

- 1) Кейс –технология;
- 2) WEB технология;
- 3) Коммуникациялық технология;
- 4) Ақпараттық технология;
- 5) Интерактивтік әдіс технологиясы;

6) Мультимедия технологиясы;

7) Телекоммуникация немесе электронды оқыту технологиясы.

Технологияның тиімділігі, оның болашақ маманның психологиялық ерекшелігіне, іскерлігіне байланысты әсер етеді. Бұдан шығатын басты талап субъектінің мән бере оқуы, жеке бастың даму диагностикасы, жағдайларды жобалау, ойлы ізденістер диалогы, оқулықтағы тапсырмаларды өмірмен байланыстырып беру. Оқытушы сабақ барысында оқытудың бірнеше әдіс-тәсілдерін пайдаланғаны дұрыс.